

TÍCH CỰC HÓA PHƯƠNG PHÁP THUYẾT TRÌNH TRONG DẠY HỌC MÔN ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG THÁP

Lê Thị Lệ Hoa¹

¹ Khoa Giáo dục Chính trị, Trường Đại học Đồng Tháp

Thông tin chung:

Ngày nhận: 07/11/2013

Ngày chấp nhận: 25/02/2014

Title:

Making presentation an active teaching method in teaching the course Revolutionary Policies of the Vietnamese Communist Party Dong Thap university

Từ khóa:

Tích cực hóa phương pháp dạy học, phương pháp thuyết trình, Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, Đại học Đồng Tháp

Keywords:

Making the method active, Presentation, Revolutionary Policy of Vietnamese Communist Party

ABSTRACT

To overcome weaknesses in using lecturing as a principal method in teaching students the course Revolutionary Policies of the Vietnamese Communist Party at Dong Thap university, making presentation an active teaching method is important. The proposed method is the combination of presentation with students' awareness-raising activities and modern teaching facilities, which could limit weaknesses of the presentation method, ensure the features of course and promote positive learners' Activeness.

TÓM TẮT

Hiện tại, để khắc phục những hạn chế của phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam ở Trường Đại học Đồng Tháp, xét thấy cần phải tích cực hóa phương pháp dạy học này. Đó là kết hợp phương pháp thuyết trình với các hoạt động nhận thức, với các phương pháp, phương tiện dạy học hiện đại. Qua đó, sẽ góp phần khắc phục những hạn chế của phương pháp thuyết trình đồng thời trong giảng dạy, vẫn có thể đảm bảo tính đặc thù của môn học và vẫn có thể phát huy tính tích cực của người học.

1 GIỚI THIỆU

Môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam là một trong các môn khoa học Mác – Lênin bắt buộc sinh viên chuyên và không chuyên ở Trường Đại học Đồng Tháp phải học. Với đặc thù môn học là nội dung dài và mang nặng tính lý luận. Vì vậy, trong quá trình giảng dạy giảng viên phải sử dụng đến phương pháp truyền thống là phương pháp thuyết trình. Mặc dù, về cơ bản phương pháp này được cho là còn hạn chế như mang tính truyền thụ một chiều, không phát huy tính tích cực của sinh viên.

Hiện tại, để khắc phục những hạn chế của phương pháp thuyết trình cũng như phát huy được tính tích cực học tập của sinh viên. Trong quá trình học tập môn học, yêu cầu đặt ra là giảng viên cần phải đổi mới phương pháp thuyết trình. Vậy đổi mới như thế nào? Đổi mới có tác dụng gì? Đó là tích cực hóa phương pháp thuyết trình, bằng cách kết hợp phương pháp thuyết trình với các hình thức trực quan, với các phương pháp dạy học hiện đại và với phương tiện dạy học nhằm mang lại hiệu quả cao trong giảng dạy bộ môn.

2 NỘI DUNG

2.1 Phương pháp thuyết trình và yêu cầu cần phải tích cực hóa phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam

2.1.1 Khái niệm về phương pháp thuyết trình

Phương pháp thuyết trình bao gồm kể chuyện, giảng giải và diễn giảng, gọi chung là nhóm phương pháp dùng lời. Đây là nhóm phương pháp dạy học “Dùng lời nói của giảng viên để trình bày, thuyết minh, khai thác, phân tích một nội dung lý luận nào đó. Thuyết trình nhằm mục đích: Truyền đạt kiến thức, thông báo hoặc thuyết lý một nội dung khoa học”. (Phùng Văn Bộ, 2001)

2.1.2 Yêu cầu cần phải tích cực hóa phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Ưu điểm của phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam là giảng viên chủ động trong tiến trình dạy học, dễ tập trung vào nội dung trọng tâm, cũng như kiểm soát được tiến trình của bài theo thời gian quy định. Ngoài ra, phương pháp này cũng phù hợp với môn học mà giảng viên thường phải dạy lớp ghép (do số lượng sinh viên các ngành bắt buộc phải học quá đông).

Tuy nhiên, hạn chế của phương pháp thuyết trình đó là chỉ có thông tin một chiều, người học bị động và dễ bị nhàm chán khi nghe quá lâu. Ngoài ra, giảng viên cũng khó nắm bắt được hiệu quả bài giảng cũng như khó đào tạo được các kỹ năng khác cho sinh viên.

Để khắc phục những hạn chế trên của phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam đòi hỏi giảng viên phải tích cực hóa phương pháp thuyết trình. Có thể hiểu “Tích cực hóa là một tập hợp các hoạt động của thầy giáo và của các nhà giáo dục nói chung, nhằm biến người học từ thụ động sang chủ động, từ đối tượng tiếp nhận tri thức sang chủ thể tìm kiếm tri thức để nâng cao hiệu quả học tập”. (Thái Duy Tuyên, 2007)

Từ đây, có thể hiểu tích cực hóa phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam là giảng viên

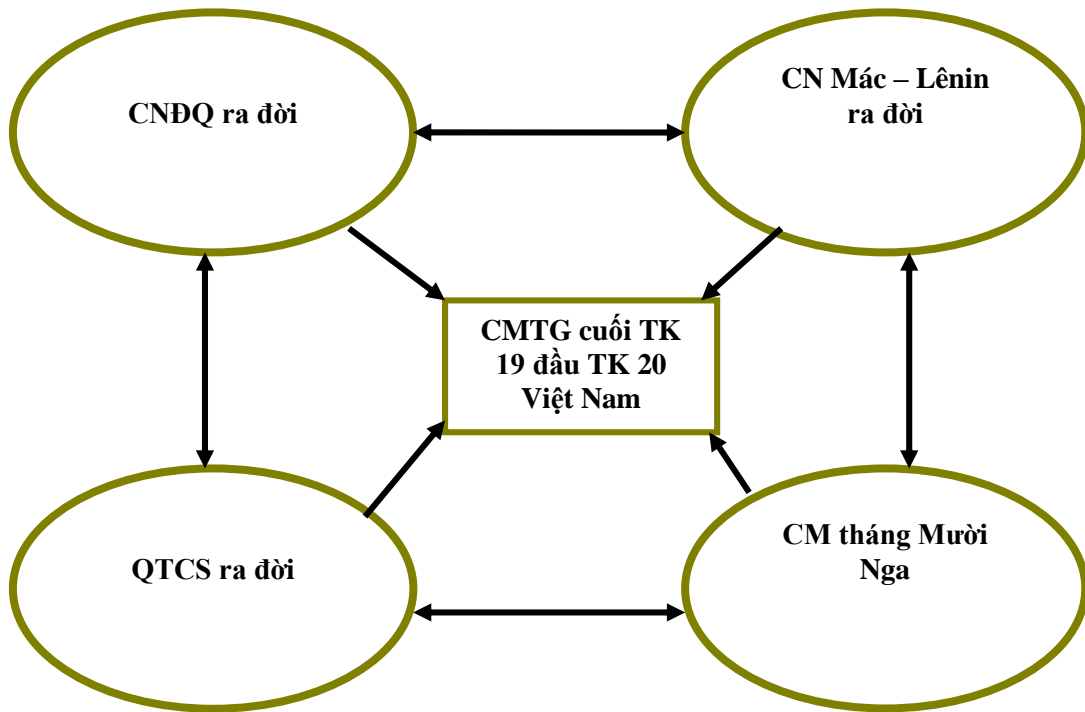
sử dụng ngôn ngữ kết hợp tổ chức các hoạt động nhận thức khác, nhằm giúp sinh viên hiểu được hệ thống quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng trong tiến trình cách mạng Việt Nam – từ cách mạng Dân tộc dân chủ nhân dân đến cách mạng Xã hội chủ nghĩa.

2.2 Các biện pháp tích cực hóa phương pháp thuyết trình trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam ở Trường Đại học Đồng Tháp

2.2.1 Kết hợp phương pháp thuyết trình với các hình thức trực quan trong dạy học

Ở môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, chương trình được kết cấu thành tám chương, với thời lượng 30 tiết lý thuyết, 15 tiết thảo luận và 90 tiết tự học. Trong đó, mỗi chương trình bày từng giai đoạn và từng vấn đề lãnh đạo cụ thể của Đảng từ cách mạng Dân tộc dân chủ nhân dân đến cách mạng Xã hội chủ nghĩa. Vì vậy, đối với giảng viên, trong giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng Sản Việt Nam nhiệm vụ trước tiên là phải giảng 30 tiết lý thuyết. Với 30 tiết lý thuyết này, giảng viên sẽ phải vận dụng nhiều phương pháp để giảng dạy. Tuy nhiên, như đã trình bày ở trên, vì là môn học mang nặng tính lý luận, nên phương pháp thuyết trình vẫn được giảng viên vận dụng thường xuyên. Và thực tế giảng dạy đã chứng minh sẽ là hiệu quả hơn nếu giảng viên sử dụng phương pháp thuyết trình kết hợp với việc cô đọng nội dung môn học bằng các sơ đồ hoặc tranh ảnh, số liệu minh họa cụ thể. Mục đích của việc kết hợp này là giúp sinh viên vừa lĩnh hội được nội dung bài học vừa khái quát được kiến thức mà mình vừa lĩnh hội.

Về sự kết hợp này có thể minh họa bằng các ví dụ sau: Ở chương 2, khi giảng về ý nghĩa của cách mạng tháng Tám năm 1945 giảng viên có thể kết hợp cho sinh viên xem phim về “Bản tuyên ngôn độc lập” mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc ngày 2/9/1945 tại quảng trường Ba Đình để qua đó sinh viên thấy được rõ hơn về thành quả của cách mạng tháng Tám. Hoặc ở chương 1 khi giảng viên thuyết trình cho sinh viên nghe về tình hình cách mạng thế giới vào cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX, giảng viên có thể kết hợp sơ đồ cho sinh viên khái quát được các sự kiện chính của tình hình cách mạng thế giới như sau:

Sơ đồ 1: Các sự kiện của tình hình thế giới vào cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

2.2.2 Kết hợp phương pháp thuyết trình với các phương pháp dạy học hiện đại

Trong giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, phương pháp thuyết trình có nhiều ưu điểm. Tuy nhiên nếu chỉ sử dụng phương pháp thuyết trình thì không thể tránh khỏi sự đơn điệu, sinh viên thụ động trong quá trình lĩnh hội tri thức. Vì vậy để tránh sự đơn điệu trong dạy học bộ môn, đồng thời có thể phát huy năng lực chủ động sáng tạo của sinh viên, có thể kết hợp phương pháp thuyết trình với các phương pháp dạy học hiện đại như nêu vấn đề, thảo luận nhóm, động não... Ưu điểm của các phương pháp này là giúp sinh viên phát triển kỹ năng diễn đạt, tư duy độc lập sáng tạo.

Theo hướng đổi mới hiện nay, giảng viên đang hướng tới “hoạt động hóa” người học, tức là trong quá trình thuyết trình, giảng viên đưa sinh viên vào tình huống có vấn đề rồi giải quyết vấn đề đặt ra, qua đó sinh viên nắm được tri thức mới, đồng thời học được thói quen suy nghĩ logic. Biết phát hiện vấn đề, đề xuất giả thuyết, thảo luận, thực nghiệm để kiểm tra các giả thuyết đã nêu ra. Nếu như chỉ áp dụng phương pháp thuyết trình thuần túy thì nội dung bài giảng chủ yếu do giảng viên trình bày, điều này cũng mang lại hiệu quả cho bài giảng, tuy nhiên bài học có thể sẽ trở nên đơn điệu. Thực tế

giảng dạy môn học cũng cho thấy nếu giảng viên vừa diễn giảng, vừa kết hợp với các hoạt động nhận thức thì hiệu quả bài giảng sẽ cao hơn và sinh viên cũng hứng thú hơn.

Thực tế cho thấy, trong dạy học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam ở Trường Đại học Đồng Tháp nếu giảng viên kết hợp thuyết trình với một vài câu hỏi “có vấn đề” để sinh viên trả lời ngay tại lớp, thậm chí cho thảo luận ngắn trong nhóm nhỏ cặp đôi sẽ kích thích tư duy của sinh viên vẫn có thể phát huy tính tích cực của sinh viên. Với cách này, sinh viên có thể tranh luận với nhau và có thể làm sáng tỏ những vấn đề còn thắc mắc. Chẳng hạn, ở chương 3, phần I khi giảng viên trình bày về những khó khăn của cách mạng Việt Nam sau cách mạng tháng Tám năm 1945, giảng viên có thể đặt vấn đề với sinh viên: Sau cách mạng tháng Tám năm 1945, cách mạng Việt Nam có những thuận lợi gì và bên cạnh những thuận lợi vì sao Đảng ta ví tình hình cách mạng Việt Nam lúc này như “Ngân cân treo sợi tóc”, chủ trương của Đảng ta nhằm giải quyết những khó khăn này là gì...? Qua những câu hỏi trên, sinh viên có thể dựa vào kiến thức của mình để trả lời, và giảng viên cũng từ đó giảng giải thêm để sinh viên có những hiểu biết sâu sắc và đầy đủ hơn về vấn đề cần nghiên cứu. Hoặc ở chương IV, khi giảng về nội dung và định hướng công nghiệp hóa, hiện đại

hóa gắn với phát triển kinh tế tri thức giảng viên có thể kết hợp phương pháp động não để đặt vấn đề liên hệ với trách nhiệm của sinh viên: Là những người chủ tương lai của đất nước, các em cần phải làm gì trước sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Sau đó giảng viên có thể gọi nhiều sinh viên để biết ý kiến của các em. Từ những ý đó, giảng viên khẳng định lại ý nào đúng, ý nào sai và kết luận lại vấn đề. Qua đó, sinh viên sẽ thấy được mục tiêu thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa không chỉ là nhiệm vụ của Đảng, Nhà nước hay của một tổ chức nào mà là của tất cả mọi người. Trong đó, thanh niên – sinh viên là đối tượng quan trọng nhất.

2.2.3 Kết hợp phương pháp thuyết trình với phương tiện dạy học hiện đại

Trước đây, khi áp dụng phương pháp thuyết trình, giảng viên chỉ có thể sử dụng lời nói giàu hình tượng và gợi cảm, kèm theo cử chỉ điệu bộ minh họa cho bài giảng, điều này nếu làm tốt giảng viên sẽ thu hút được sự chú ý của sinh viên. Tuy nhiên, trong thời đại kỹ thuật hiện nay thì việc sử dụng công nghệ hiện đại vào dạy học nhất là việc sử dụng máy tính có kết nối mạng với máy chiếu đa năng (projector) ngày càng trở nên phổ biến. Từ đây, giảng viên có thể kết hợp vừa trình bày bài giảng vừa minh họa bài giảng bằng các phim tư liệu, hình ảnh... điều này sẽ kích thích các giác quan của sinh viên và hiệu quả của bài giảng cũng sẽ cao hơn.

Bên cạnh, giảng viên cũng có thể sử dụng các phần mềm dạy học thông dụng như Powerpoint Violet, Prontpape để trình bày một cách cô đọng nội dung kiến thức của bài dạy. Giảng viên có thể minh họa phần thuyết trình của mình trong bài học bằng các phần kênh chữ hoặc phần kênh hình. Có thể nói, đây cũng là cách giúp cho môn Đường lối cách mạng Đảng cộng sản Việt Nam trở nên “mềm” hơn, hấp dẫn hơn với sinh viên và qua đó, sinh viên cũng hứng thú hơn trong quá trình lĩnh hội kiến thức bộ môn.

3 KẾT LUẬN

Do đặc thù về nội dung của môn học, phương pháp thuyết trình là một trong những phương pháp dạy học cơ bản cần được vận dụng trong giảng dạy môn Đường lối cách mạng Đảng cộng sản Việt Nam ở Trường Đại học Đồng Tháp. Để góp phần vào việc đổi mới nhận thức của mọi người về phương pháp thuyết trình, qua thực tiễn giảng dạy môn học, chúng tôi thấy rằng cần phải tích cực hóa phương pháp thuyết trình bằng cách kết hợp phương pháp thuyết trình với các hình thức trực quan trong dạy học, với các phương pháp dạy học hiện đại hoặc kết hợp phương pháp thuyết trình với phương tiện dạy học hiện đại. Sự kết hợp này ngoài việc khắc phục được những hạn chế của phương pháp thuyết trình, tránh được sự đơn điệu, nhàm chán. Đồng thời vẫn có thể phát huy tính tích cực của sinh viên trong học tập.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phùng Văn Bộ (chủ biên), 2001, Một số vấn đề về phương pháp giảng dạy và nghiên cứu triết học, nhà xuất bản Giáo dục.
2. Bộ Giáo dục và đào tạo, 2009, Giáo trình Đường lối cách mạng Đảng cộng sản Việt Nam, nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Nguyễn Cảnh Toàn, Lê Khánh Bằng (đồng chủ biên), 2009, Phương pháp dạy và học đại học, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm.
4. Thái Duy Tuyên, 2007, Phương pháp dạy học truyền thống và đổi mới, nhà xuất bản Giáo dục.